

Załącznik nr 1 do LPR. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany jest to taki obszar na terenie miasta, na którym zdiagnozowano koncentrację niekorzystnych zjawisk społecznych i dodatkowo występowanie co najmniej jednego z negatywnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub funkcjonalno – przestrzennej lub technicznej lub środowiskowej.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

W celu analizy rozkładu negatywnych zjawisk w mieście i wyznaczenia obszaru zdegradowanego posłużono się danymi gromadzonymi dla ulic, przy których są zameldowane osoby. Pominęto ulice niezamieszkane. Większość ulic w Węgrowie to ulice krótkie, nie przekraczające kilkuset metrów długości. Osiem ulic znacznie dłuższych i podzielono je na odcinki w sposób przedstawiony w poniższej tabeli.

Tab.1 Podział ośmiu długich ulic w Węgrowie na potrzeby gromadzenia danych

Adama Mickiewicza-odc.1	od początku do nr 10 i do nr 21 (od Kościuszki do Słowackiego)
Adama Mickiewicza-odc.2	dalej - od Słowackiego do końca
Gdańska-odc.1	od początku do nr 46 i do nr 51 (od Rynku do Piaskowej)
Gdańska-odc.2	dalej - od Piaskowej do końca
Juliusza Słowackiego-odc.1	parzyste od początku do nr 28 (czyli do Powstańców - tylko parzyste)
Juliusza Słowackiego-odc.2	nieparzyste do nr 9 (czyli do Mickiewicza - tylko nieparzyste)
Juliusza Słowackiego-odc.3	nieparzyste od 11 do końca (czyli od Mickiewicza, tylko nieparzyste)
Karola Szamoty-odc.1	od początku do nr 31 i do nr 40 (czyli do ronda gen. Roweckiego)
Karola Szamoty-odc.2	dalej - od ronda gen. Roweckiego do końca
Marszałka J Piłsudskiego-odc.1	od początku do nr 13 i do nr 10 (czyli do ul Krasińskiego)
Marszałka J Piłsudskiego-odc.2	dalej, od ul Krasińskiego do końca
Szeroka-odc.1	budynki barakowe przy ul Szerokiej 2, 4, 6
Szeroka-odc.2	wszystkie pozostałe budynki przy Szerokiej
Tadeusza Kościuszki-odc.1	od początku do nr 47 i do nr 52 (czyli do ronda Maciejowskiego)
Tadeusza Kościuszki-odc.2	dalej od ronda Maciejowskiego do końca
Zwycięstwa-odc.1	od początku do nr 5 i do nr 10 (czyli do Mickiewicza)
Zwycięstwa-odc.2	dalej od Mickiewicza do końca

Źródło: opracowanie własne

W ten sposób zdefiniowano 122 odcinki zbierania danych. Przeważająca większość z nich to ulice w pełnej długości, a 17 - odcinki ulic. Dzięki podziałowi długich ulic zniwelowano największe dysproporcje w długości badanych odcinków i liczbie mieszkańców. Wszystkie dane gromadzono konsekwentnie według tak utworzonego podziału.

Badanie wskaźników społecznych

Dla celów delimitacji przeanalizowano wskaźniki społeczne, gospodarcze i środowiskowe. W sferze społecznej posłużono się siedmioma wskaźnikami.

- Dynamika spadku liczby ludności od 2007 do 2015r.,
- Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Stopa bezrobocia długotrwałego,
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców,
- Liczba wydanych niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców,
- Wskaźnik popełnionych przestępstw ogółem,
- Wyniki sprawdzianu po 6 klasie.

Dobierając wskaźniki wzięto pod uwagę, aby reprezentowały one wszystkie najważniejsze aspekty społeczne, czyli demografię, strukturę wieku, bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, edukację. Jednocześnie wybór wskaźników wynikał z uwarunkowań i specyfiki miasta.

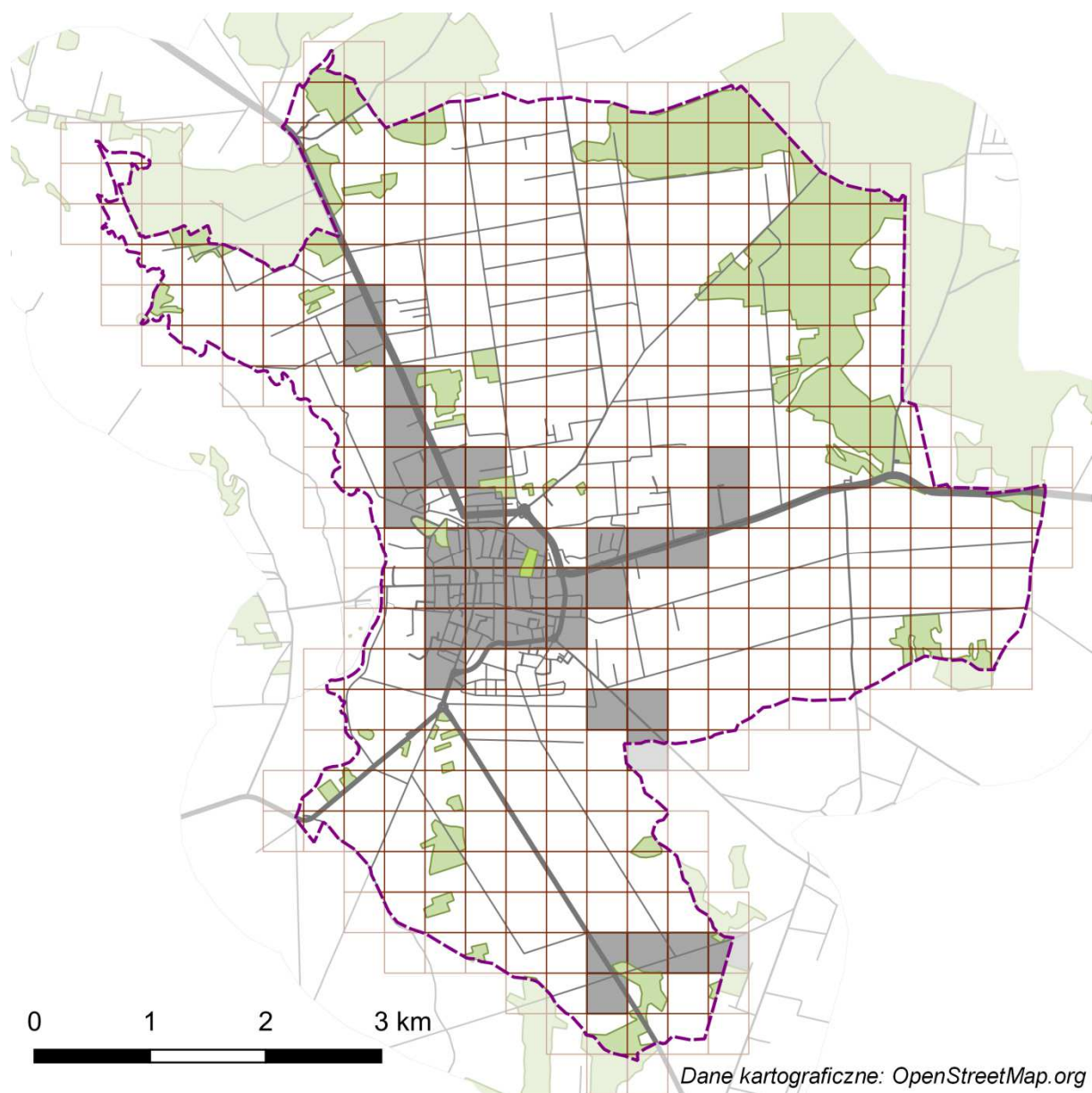
Jako jednostkę badawczą przyjęto kwadraty o boku 350 m. Siatkę kwadratów naniesiono na mapę miasta. Dysponując danymi o występowaniu zjawiska na 122 ulicach, do każdego kwadratu przypisano występowanie zjawiska proporcjonalnie do odcinka ulicy, który znalazł się w danym kwadracie. Z kolei obliczono wartość każdego z siedmiu wskaźników społecznych dla każdego kwadratu w mieście. **Spełniony więc został warunek zbadania całego miasta.** W ten sposób powstało siedem map, z których każda dotyczy jednego wskaźnika ze sfery społecznej. Na każdej z map zaznaczono te kwadraty, dla których wartość wskaźnika jest niższa od średniej dla miasta. Mapy te są przedstawione poniżej.

4.1. WSKAŹNIK: Dynamika spadku liczby ludności od 2007 do 2015r.

Wartość wskaźnika dla Węgrowa: 0% (dokładnie: +0,0075)

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których nastąpił spadek liczby mieszkańców.

Rys. 1. Dynamika spadku liczby ludności od 2007 do 2015r.

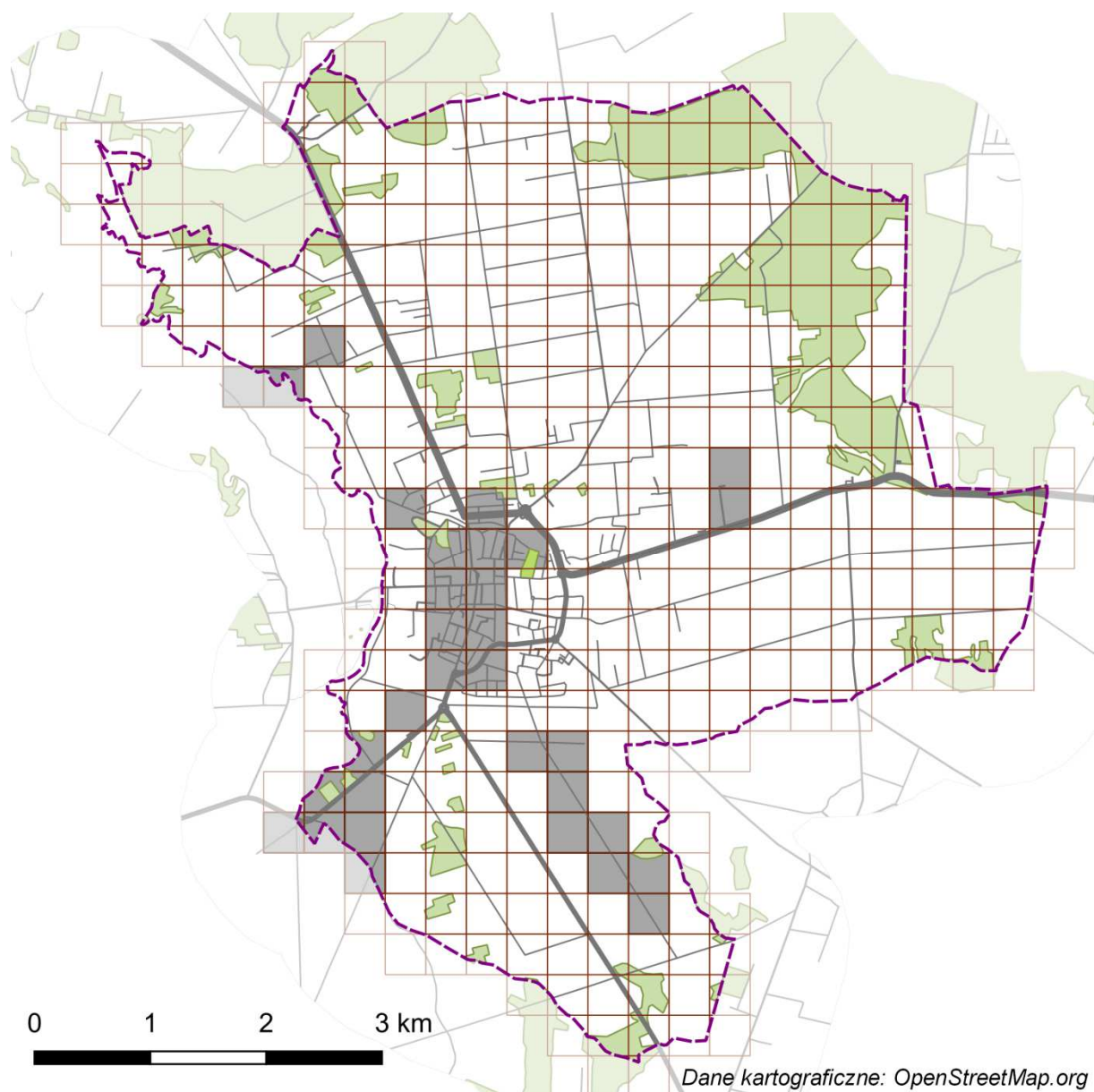
Źródło: opracowanie własne

4.2. WSKAŹNIK: Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (osoby w wieku poprodukcyjnym: mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)

Wartość wskaźnika dla Węgrowa: 18,8%

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców jest wyższy niż przeciętnie w mieście

Rys. 2. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

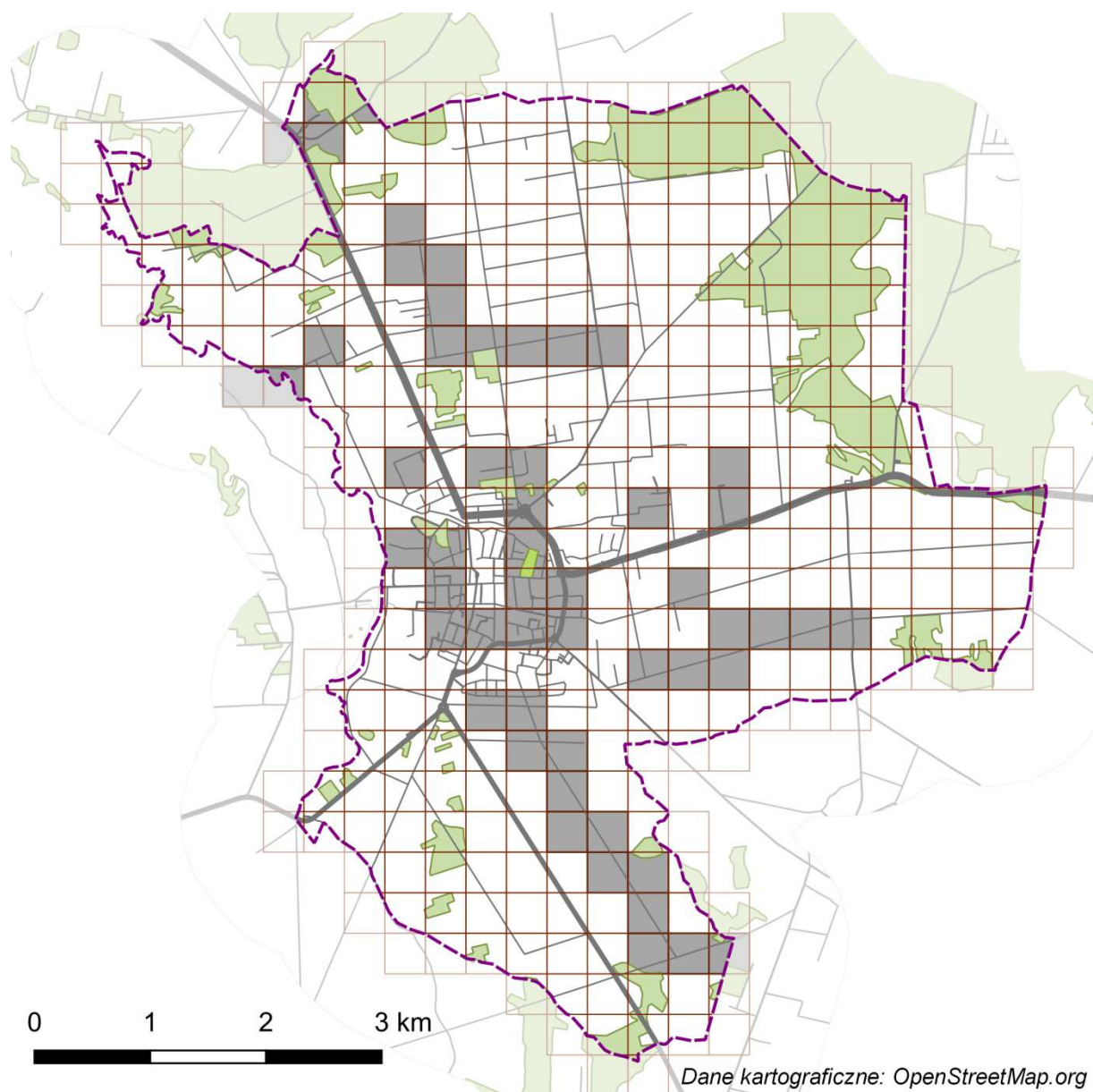
Źródło: opracowanie własne

4.3. WSKAŹNIK: Stopa bezrobocia długotrwałego (liczba osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym)

Wartość wskaźnika dla Węgrowa: 29,5 na 1 tys. mieszkańców.

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których liczba osób długotrwale bezrobotnych przypadająca na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym jest wyższa niż przeciętnie w mieście.

Rys. 3. Stopa bezrobocia długotrwałego

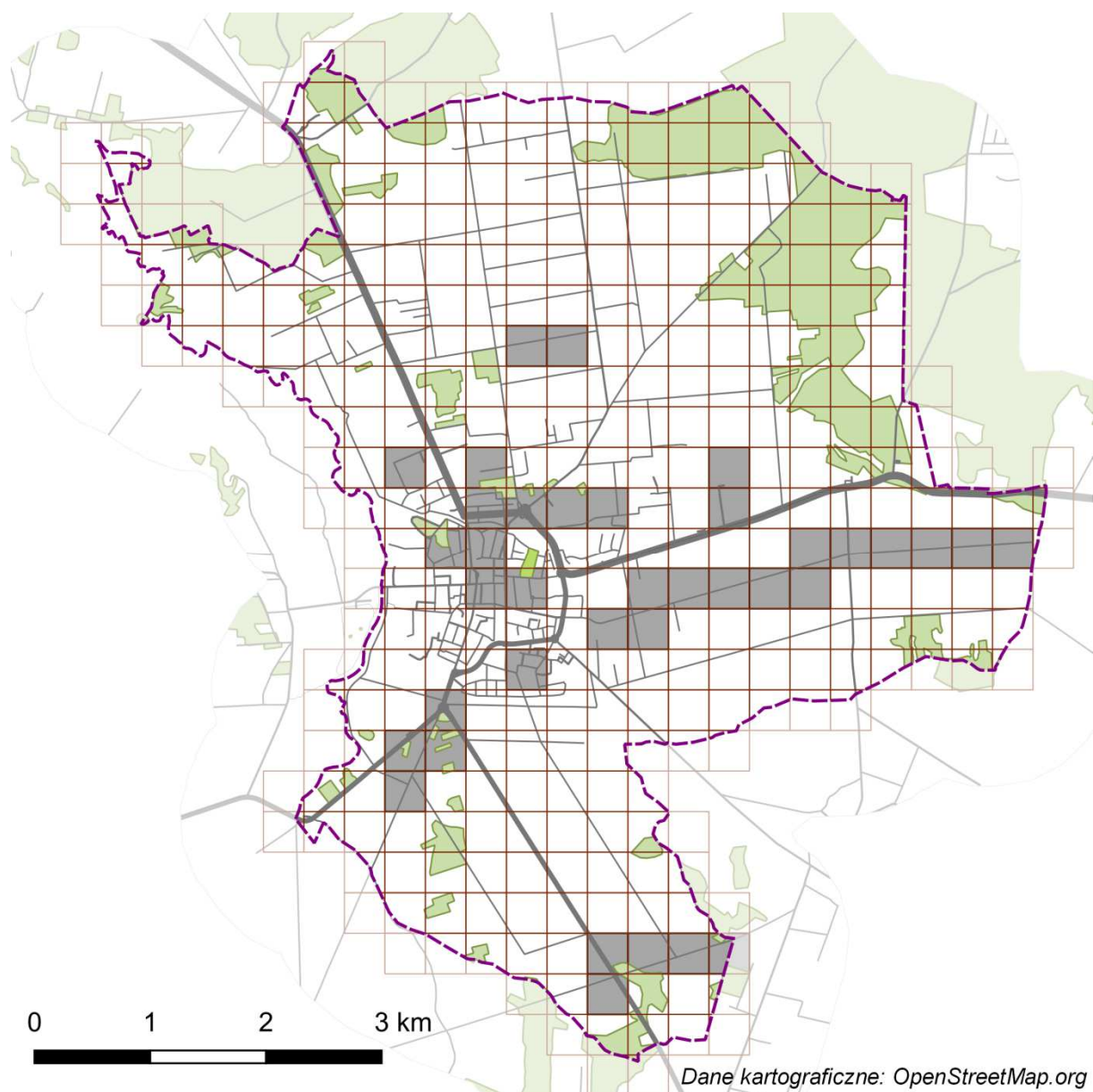
Źródło: opracowanie własne

4.4. WSKAŹNIK: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców.

Wartość wskaźnika dla Węgrowa: 17,9 os. na 1 tys. ludności

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których wskaźnik jest wyższy niż przeciętnie w mieście.

Rys. 4. Osoby korzystające z zasiłków pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców

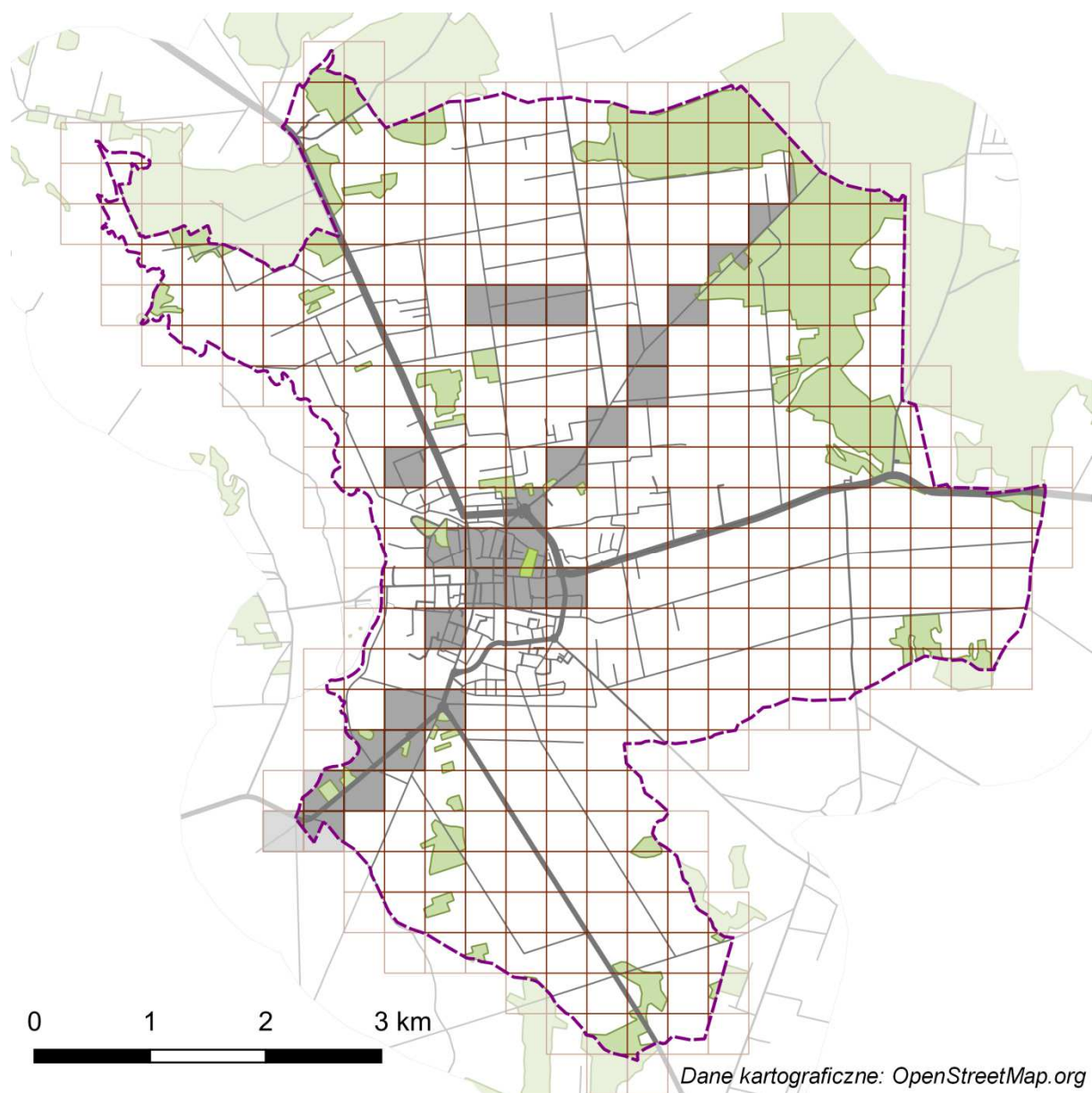
Źródło: opracowanie własne

4.5. WSKAŹNIK: Liczba wydanych niebieskich kart na 1 tys. mieszkańców

Wartość wskaźnika dla Węgrowa: 4,3 karty na 1 tys. ludności

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których wskaźnik jest wyższy niż przeciętnie w mieście.

Rys. 5. Niebieskie karty na 1 tys. mieszkańców

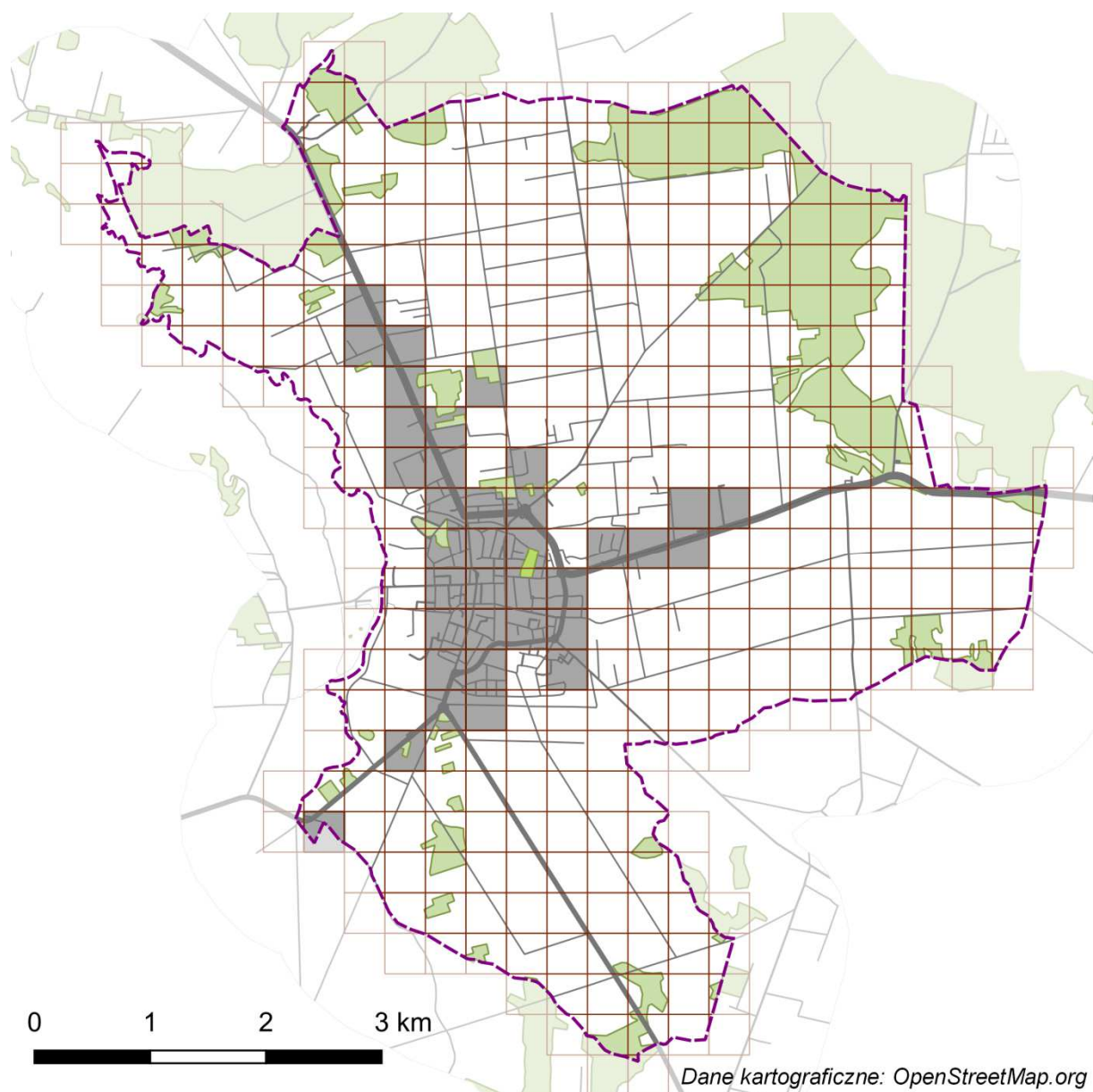
Źródło: opracowanie własne

4.6. WSKAŹNIK: Liczba popełnionych przestępstw ogółem na 1 km² na rok

Średnia dla miasta: 5,6 przestępstwa na 1 km² na rok.

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których wskaźnik jest wyższy niż przeciętnie w mieście.

Rys. 6. Przestępstwa ogółem

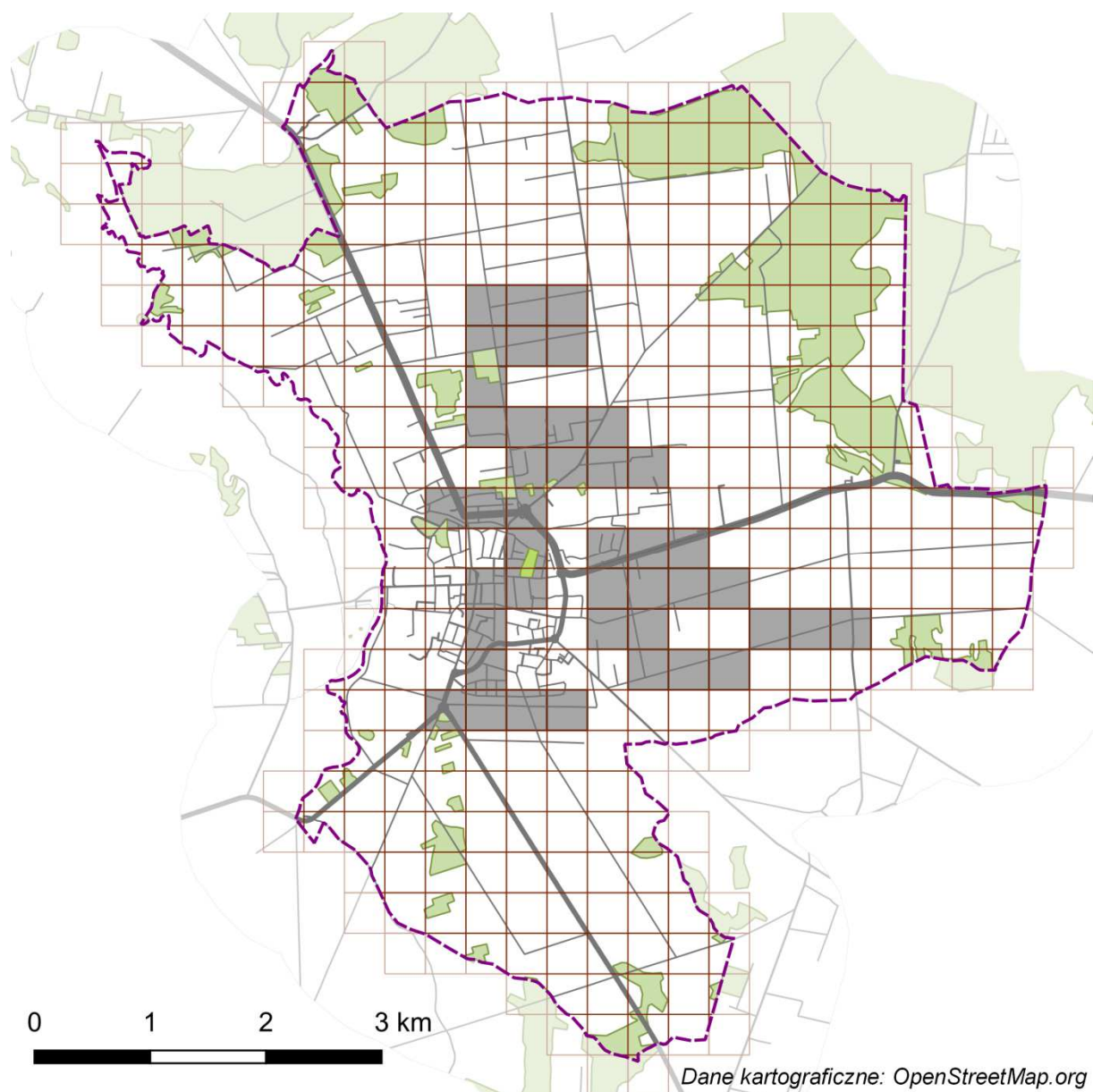
Źródło: opracowanie własne

4.7. WSKAŹNIK: Wyniki sprawdzianu po 6 klasie

Średnia suma punktów dla wszystkich szóstoklasistów w mieście z części I i części II: 59 punktów (maksymalny możliwy wynik to 80 punktów: cz I - j. polski i matematyka - max 40 pkt.; cz II – ang. lub inny język - max 40 pkt.)

Na mapie zaznaczono kwadraty, w których średnia sprawdzianu po 6 klasie (z części 1 i 2) była niższa niż przeciętnie w mieście.

Rys. 7. Wyniki sprawdzianu po 6 klasie

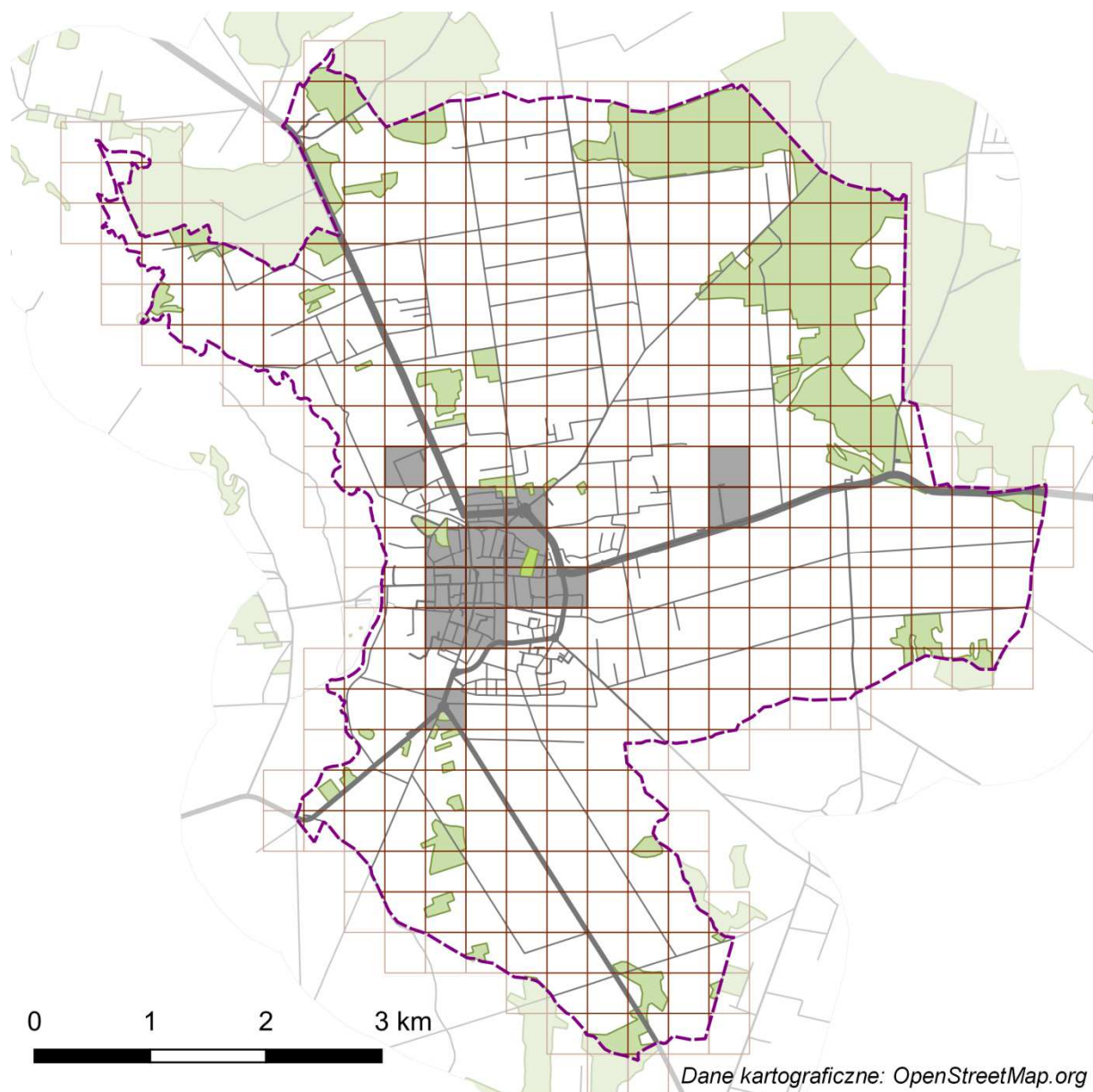

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie obszaru kumulacji negatywnych zjawisk społecznych

Siedem powyższych map nałożono na siebie i zaznaczono część wspólną zdefiniowaną jako występowanie co najmniej czterech negatywnych zjawisk społecznych. Obszar zaznaczony na poniższej mapie należy interpretować jako obszar kryzysowy pod względem społecznym.

Rys. 8. Kumulacja negatywnych zjawisk społecznych

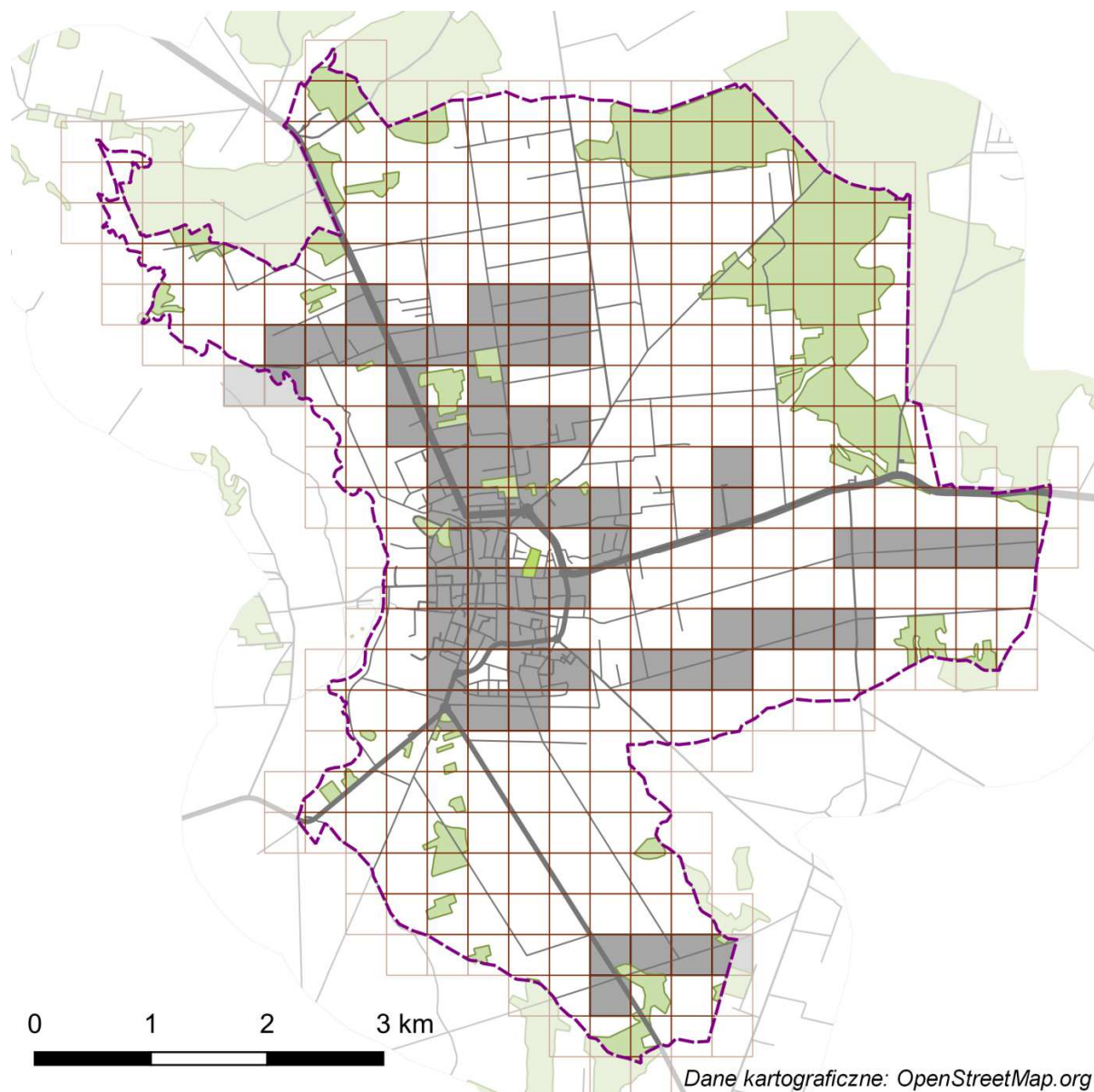

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki z pozostałych sfer.

Spośród pozostałych czterech sfer opisanych w diagnozie za najważniejszą uznano sferę **gospodarczą**. Przeprowadzona diagnoza wykazała bowiem, że istnieje w mieście nie w pełni wykorzystany potencjał gospodarczy. Liczne zakłady potrzebują nie tylko niewykwalifikowanej siły roboczej, ale również specjalistów w wąskich dziedzinach. Ich brak odczuwają szczególnie dwa wiodące w mieście zakłady: Addit i Hochland. Dlatego jako wskaźnik istotny dla procesów gospodarczych występujących w mieście wybrano **odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych**. Wartość analizowanego wskaźnika dla Węgrowa wynosi 24%. Na mapie zaznaczono kwadraty, w których wartość wskaźnika jest wyższa niż przeciętnie w mieście.

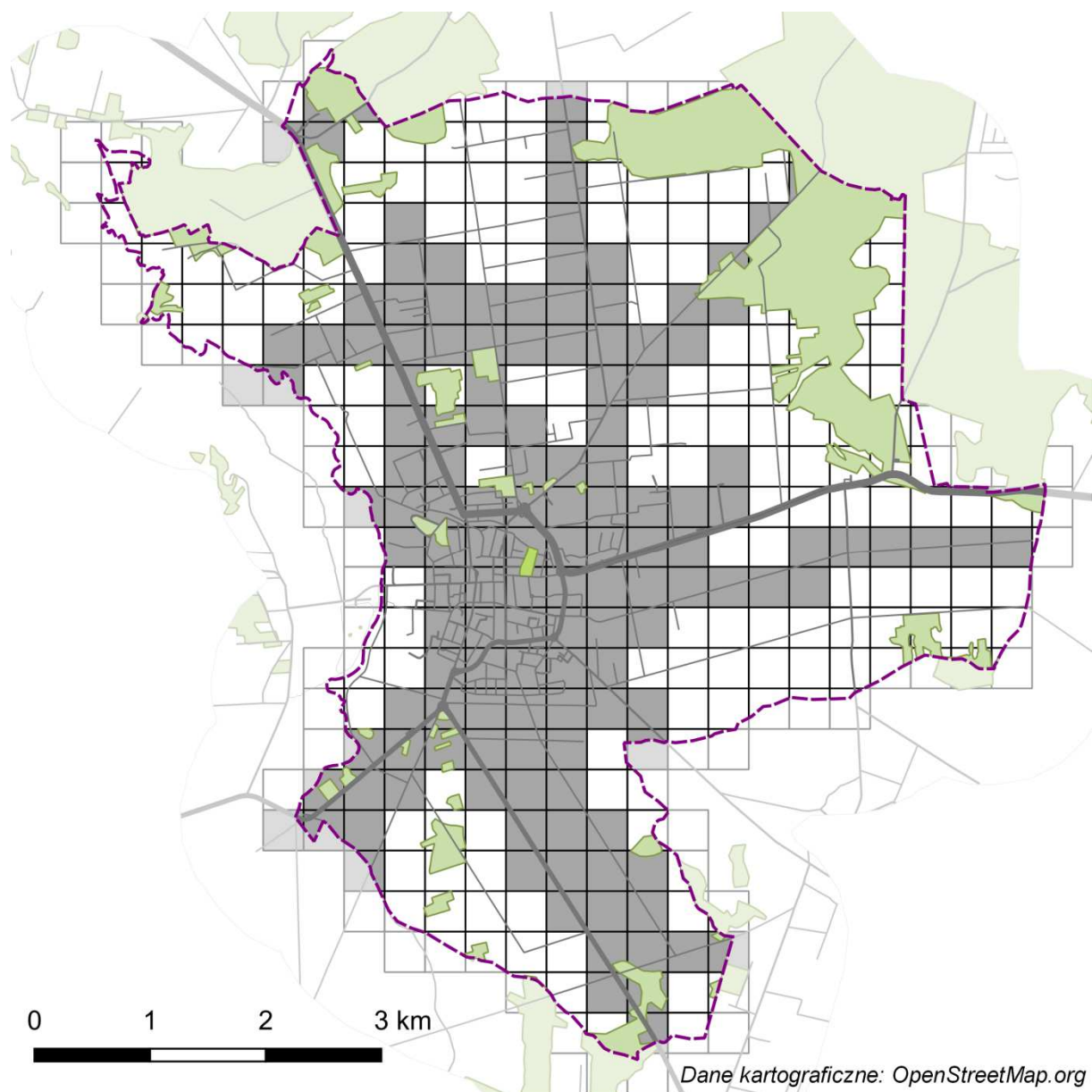
Rys. 9. Osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej

Źródło: opracowanie własne

Drugą ze sfer (poza sferą społeczną), jaką wzięto pod uwagę, jest sfera środowiskowa - ze względu na występowanie w wielu budynkach w mieście azbestu. Jest on systematycznie usuwany, ale nadal stanowi problem jako substancja niekorzystnie wpływająca na zdrowie mieszkańców. Na mapie zaznaczono kwadraty, w których występują domy jednorodzinne zawierające azbest.

Rys. 10. Występowanie azbestu w domach jednorodzinnych w Węgrowie

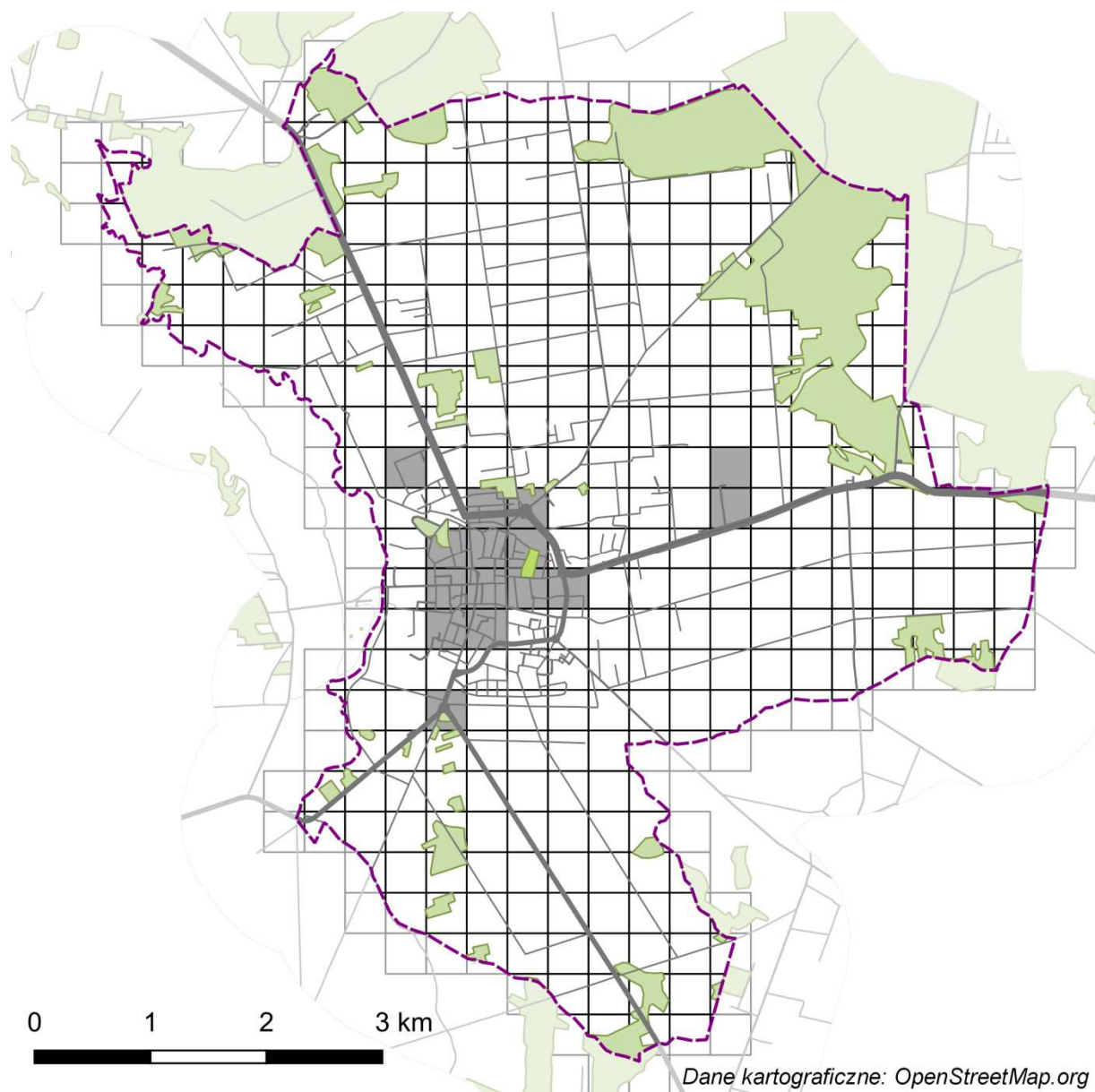

Źródło: opracowanie własne

1.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany jest to taki obszar, na którym zdiagnozowano koncentrację niekorzystnych zjawisk społecznych i dodatkowo występowanie co najmniej jednego z niekorzystnych zjawisk ze sfery gospodarczej lub funkcjonalno – przestrzennej lub środowiskowej lub technicznej. W celu określenia kwadratów spełniających powyższe warunki nałożono na siebie mapę wynikową sfery społecznej (Rys. 8 - zjawiska społeczne) i mapę zjawisk w pozostałych sferach. Wynik przedstawia poniższa mapa.

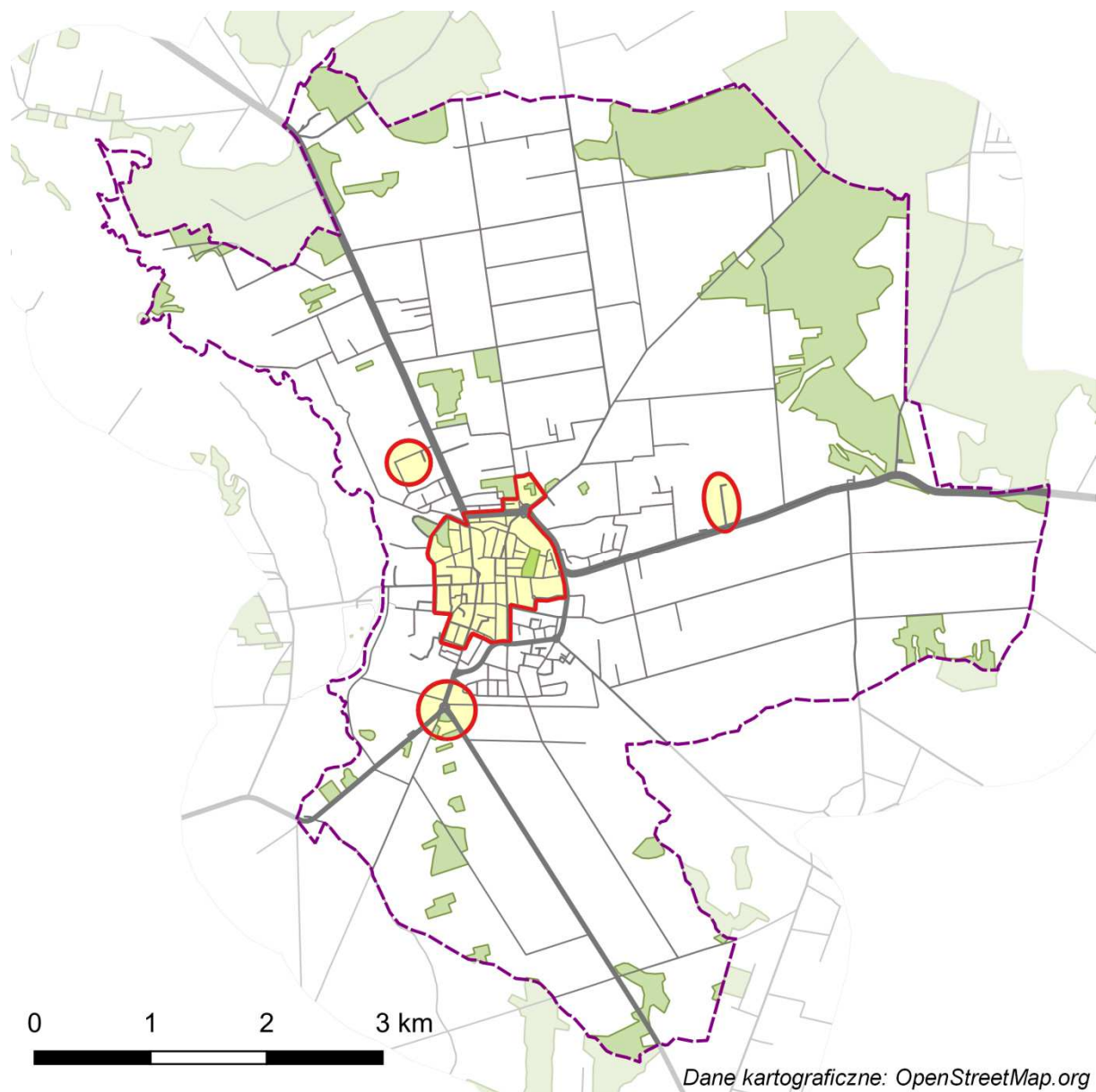
Rys. 11. Kwadraty, w których na kryzys społeczny nakładają się negatywne zjawiska z pozostałych sfer

Źródło: opracowanie własne

Ostateczne granice obszaru zdegradowanego powinny zostać zdefiniowane dokładniej, niż liniami siatki topograficznej. Dlatego tam, gdzie to możliwe, do wyznaczenia obszaru użyto ulic, znajdujących się najbliższej linii siatki. Obszar zdegradowany przedstawia poniższa mapa.

Rys. 12. Obszar zdegradowany w Węgrowie

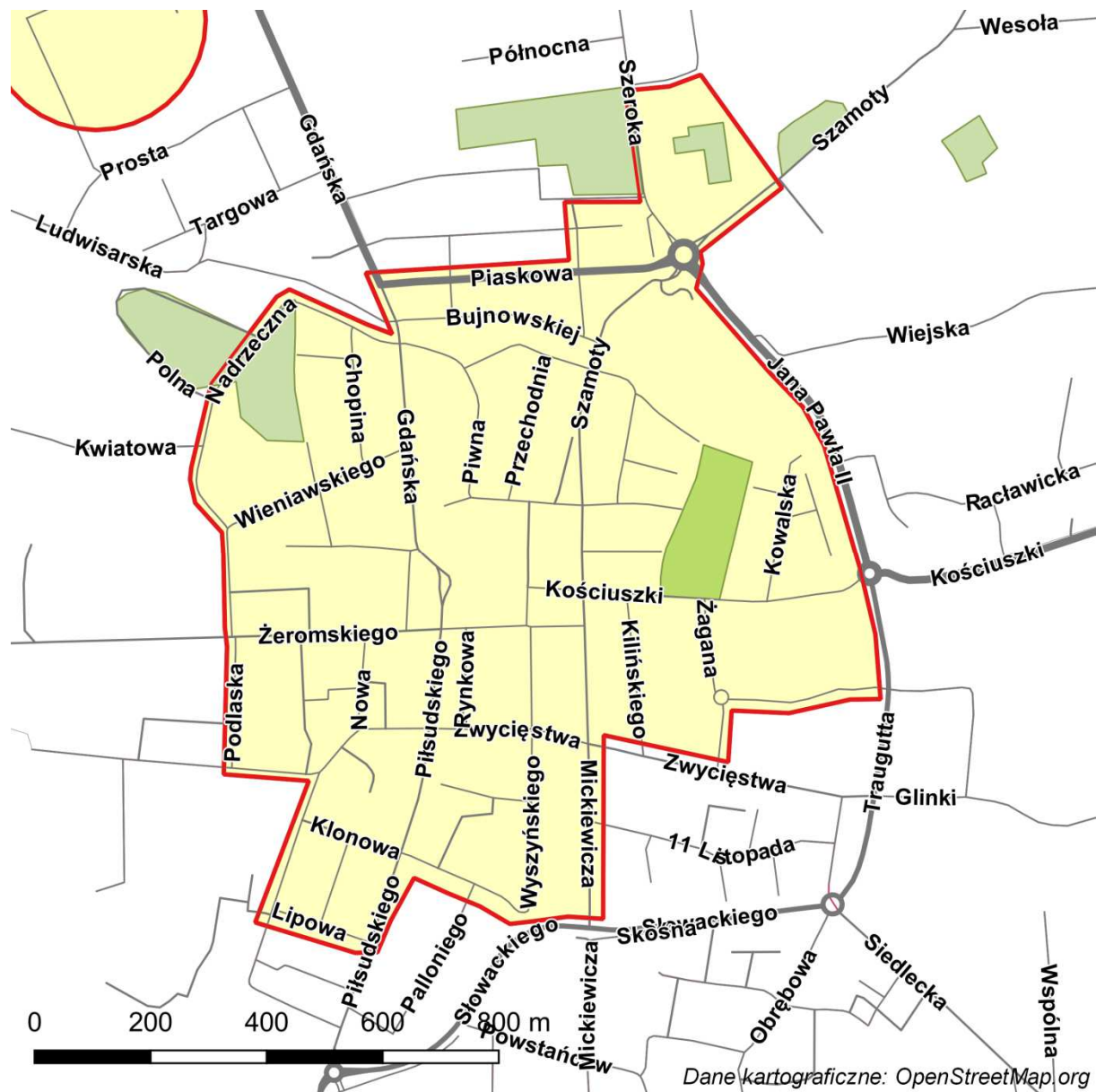

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany w Węgrowie składa się z czterech podobszarów:

- Podobszar 1 – zwarty obszar w centrum miasta – definiuje go kolejna mapa poniżej.
- Podobszar 2 – obszar wokół ronda w południowej części miasta.
- Podobszar 3 – we wschodniej części miasta, Zelce I wraz z najbliższą okolicą.
- Podobszar 4 – w północno – zachodniej części miasta, okolice ul. Sosnowej.

Rys. 13. Obszar zdegradowany w Węgrowie – podobszar centralny

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany w Węgrowie, wyznaczony na podstawie koncentracji niekorzystnych zjawisk, zajmuje 1,6 km² (4,6% powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 5 935 osób (46% populacji).

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji zwykle nie obejmuje całego obszaru zdegradowanego, ponieważ rewitalizacja jest skuteczniejsza, jeśli prowadzi się ją na ograniczonym terytorium. Pozwala to na koncentrację działań i środków, co przynosi lepsze efekty, także dla tej części obszaru zdegradowanego, który nie został uwzględniony jako obszar bezpośredniej interwencji. W celu spełnienia postulatu koncentracji dokumenty krajowe i regionalne wyznaczające zasady prowadzenia rewitalizacji i określające warunki, na jakich możliwe jest ubieganie się o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych, wymagają, aby obszar rewitalizacji nie przekraczał 20% powierzchni gminy i aby był zamieszkały przez maksymalnie 30% jej ludności.

Kryteria wydzielenia obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego są bardziej złożone, niż badanie wskaźników i poszukiwanie największej koncentracji negatywnych zjawisk przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego. Na etapie decyzji który fragment obszaru zdegradowanego zakwalifikować jako obszar rewitalizacji kluczowe są następujące czynniki:

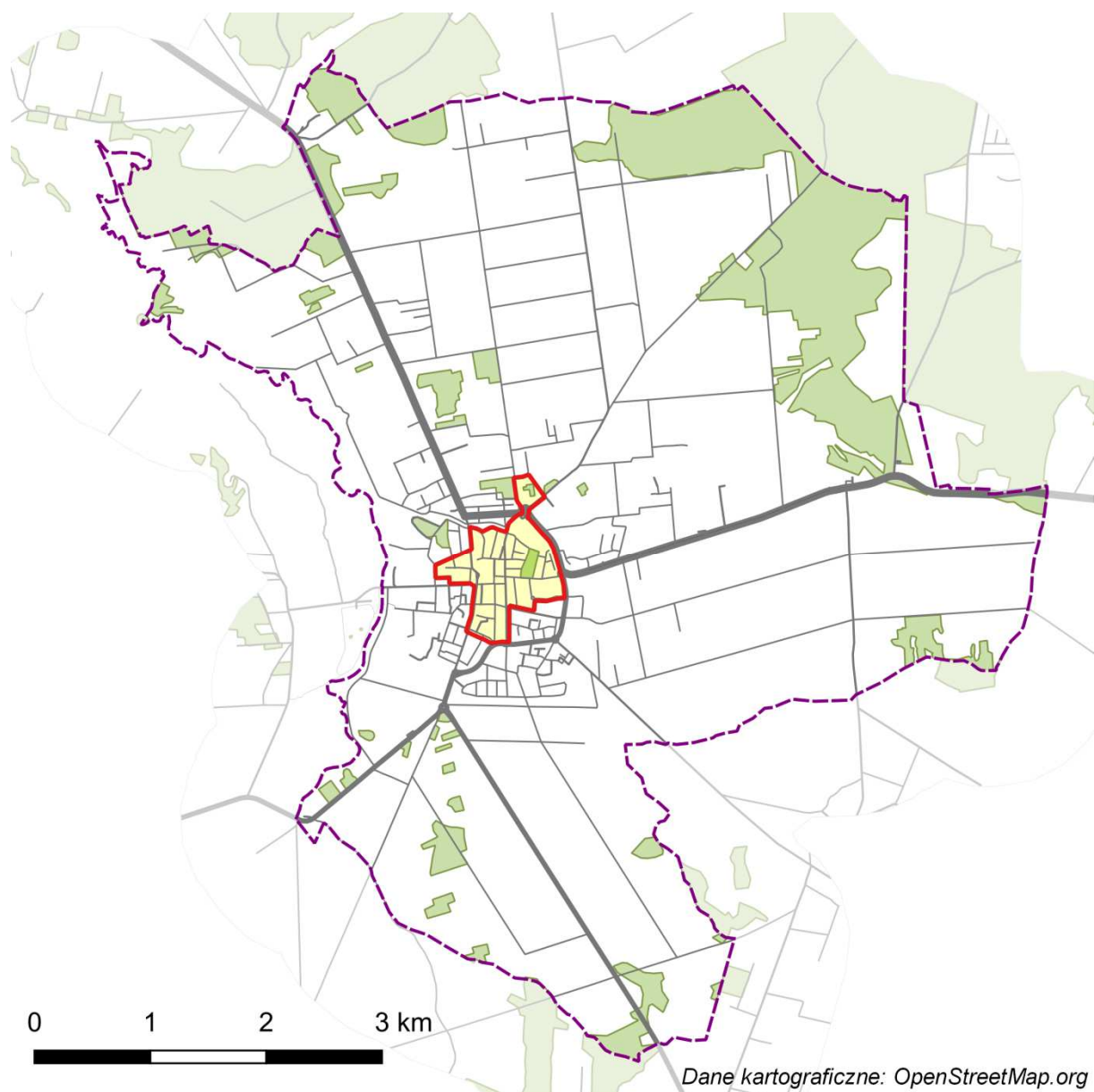
- możliwość przeprowadzenia działań, które będą oddziaływać na przyczyny występowania negatywnych zjawisk,
- spodziewany efekt w postaci uruchomienia mechanizmów naprawczych, które będą toczyć się także po zakończeniu interwencji,
- istotne znaczenie dla rozwoju gminy,
- możliwość przeprowadzenia działań które oddziałają korzystnie zarówno na obszar rewitalizacji jak całość obszaru zdegradowanego.

W związku z koniecznością wyznaczenia obszaru rewitalizacji spełniającego kryteria określone w Wytycznych, konieczne było wydzielenie w Węgrowie mniejszego obszaru niż obszar zdegradowany. Wyboru obszaru przeznaczonego do bezpośredniej interwencji dokonano zgodnie z wyżej sformułowanymi zasadami.

Należy jednak pamiętać, że wiele z działań na terenie rewitalizacji będzie oddziaływać na całość obszaru zdegradowanego. Z drugiej strony - możliwe jest prowadzenie działań na rzecz obszaru rewitalizacji z miejsca, które do niego nie należy, jeżeli działania te będą skierowane do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. Przykładem takiej możliwości będzie projekt rozszerzenia działalności świetlicy przy ul. Żeromskiego 4a, który może być projektem rewitalizacyjnym, pomimo, że świetlica znajduje się zaraz za granicą obszaru.

Poniższe mapy przedstawiają obszar rewitalizacji, jaki na podstawie opisanych założeń wyznaczono w Węgrowie.

Rys. 14. Obszar rewitalizacji w Węgrowie – na mapie całego miasta

Źródło: opracowanie własne

Rys. 15. Obszar rewitalizacji w Węgrowie

Źródło: opracowanie własne

Granice obszaru rewitalizacji wyznaczają następujące ulice (począwszy od skrzyżowania ul. Piłsudskiego z ul. Stadionową – na południowym zachodzie obszaru):

Piłsudskiego, Żeromskiego, Wangrata, Polna, Wieniawskiego, Gdańska, Piwna, Spacerowa, Szamoty, Szeroka, droga gruntowa odchodząca od ul. Szerokiej przy granicy lasu na wschód, granica terenu gimnazjum, Szamoty, Jana Pawła II, (nie wchodzi do obszaru), Traugutta (nie wchodzi do obszaru), Żagana, od ronda na południe do Zwycięstwa, Zwycięstwa (nie wchodzi do obszaru), Mickiewicza, Słowackiego (nie wchodzi do obszaru), Stadionowa do Piłsudskiego.

Przyjęto zasadę, że do obszaru rewitalizacji wchodzi obie pierzeje granicznych ulic, łącznie z całym terenem działek, które przylegają do tych ulic. Cztery wyjątki od tej reguły wynikają z lokalnych uwarunkowań. Ul. Jana Pawła II, ul. Traugutta i ul. Słowackiego są fragmentami obwodnicy, na wskazanych odcinkach niemal niezamieszkałymi, a fragment ul. Zwycięstwa, którym poprowadzono granicę, nie znalazł się w zdegradowanym kwadracie. Zatem z ulic granicznych tylko te cztery nie wchodzi do obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 0,73 km², czyli 2,1% powierzchni gminy.

Obszar rewitalizacji zamieszkały jest przez 3 549 osób, czyli 27,3% ludności gminy.